

„LA IZVOARELE IMAGINAȚIEI CREATOARE”

**Studii și evocări în onoarea
profesorului Mircea Borcilă**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**Editori:
Elena Faur, Diana Feurdean, Iulia Pop**

Argonaut & Eikon

Seria: PHILOGIA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

LA izvoarele imaginației creatoare : studii și evocări în onoarea profesorului Mircea Borcilă / editori: Elena Faur, Diana Feurdean, Iulia Pop. – Cluj-Napoca : Argonaut, – București : Eikon , 2022. –

Bibliogr.

ISBN 978-606-085-113-4

ISBN 978-606-49-0753-0

I. Faur, Elena

II. Feurdean, Diana

III. Pop, Iulia

IV. Borcilă, Mircea (despre)

082.2(Borcilă,M.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DOI: 10.26424/978-606-085-113-4

© Autorii își asumă răspunderea pentru ideile exprimate în materialele publicate./ The authors assume all the responsibility for the ideas expressed in the published materials.

Editori: Elena Faur, Diana Feurdean, Iulia Pop

Tehnoredactare și copertă: Ioachim Gherman

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE	17
Mircea Borcilă – Un promotor ilustru al științelor culturii.....	21
Mircea Borcilă – Activitate științifică și editorială	41
REVERBERAȚII	63
Iulian Boldea Sub zodia integralismului.....	65
Sanda Cordoș Schiță de portret în mișcare	72
Alin-Mihai Gherman Trei cuvinte rare	75
Ion Istrate Cum l-am cunoscut pe Mircea Borcilă	78
Johannes Kabatek, Cristina Bleorțu Correspondența dintre Mircea Borcilă și Eugeniu Coșeriu	83
TEORIA ȘI FILOSOFIA LIMBAJULUI.....	121
Mircea Flonta Abordarea naturalistă și abordarea istoric-culturală a cercetării limbajului în viziunea lui Eugeniu Coșeriu	123
Jesús Martínez del Castillo La filosofía hecha lingüística	145

CUPRINS

Dumitru-Cornel Vîlcu Sensul celor patru – o conversație imaginară despre poezie (și înțelegerea omului in-actual)	169
Floarea Vîrban Lingvistica [integrală] – știință eidetică?	206
HERMENEUTICĂ ȘI SEMIOTICĂ	227
Lucia Cifor Statutul și identitatea hermeneuticii literare	229
Aurel Codoban Trei întâlniri teoretice cu poeticianul Mircea Borcilă	239
Göran Sonesson On the Borders of Metaphorology: Creativity Beyond and Ahead of Metaphors	247
Jordan Zlatev, Tapani Möttönen Semiotica cognitivă și lingvistica cognitivă	277
LINGVISTICĂ, PRAGMATICĂ ȘI POETICĂ	315
Maria Aldea Termeni de gramatică. O abordare lexicografică	317
Iulia Bobăilă La metáfora científica y la anulación de la incongruencia. Implicaciones traductológicas	333
Oana Boc Poezia lui Gherasim Luca – armonia unei lumi dizarmonice. O abordare funcțional-tipologică	344
Eugenia Bojoga Dezbaterea limbă română sau „moldovenească” în spațiul online rusesc	364

CUPRINS

Pompiliu Crăciunescu O tainică relianță: poetician – poet	396
Daniela Filip La nature sémantique de l'ironie textuelle. Une approche de la perspective de l'intégralisme linguistique	407
Rodica Frențiu Tipologia textuală și discursul hagiografic	423
George Dan Istrate Metafora în terminologia artelor vizuale în română și italiană.....	441
Mariana Istrate Substitute stereotipice ale coronimelor în limbajul publicitar al turismului	454
Victoria Jumbei Configurații semantice cognitive în <i>Povestea lui Harap-Alb</i> de Ion Creangă	469
Mihai Lisei Cuvântul scris și fotografia în reportajul de ziar. Modalități de analiză	480
Rodica Marian Subiectul absolut al artei și alteritatea creatoare	498
Ion Mării Note lexicografice	513
Nicoleta Neșu Câteva observații legate de rolul profesorului-vorbitor de limbă maternă în traducerea pedagogică utilizată în predarea limbilor străine.....	533
Cristian Pașcalău Modul orfic în poezia lui Teofil Răchițeanu. O abordare în lumina poeziei antropologice.....	543

CUPRINS

Iulia Pop Prolog de Nichifor Crainic. O lectură în cheie „semantic-logică” (Revelații la cursul de poetică)	569
Liana Pop Parcours métaphoriques: de l’écrit à l’oral	574
Maria Ștefănescu, Mircea Minică O privire, din perspectiva lingvisticii coșeriene, asupra vocabularului religios reflectat în dicționarele generale de limbă	580
Emma Tămâianu-Morita Beyond the Poetic: Exploring the General Mechanisms of Textual Sense Construction	592
Flavia Teoc The Theory of Discourse Poiesis in <i>Perpetua’s Passion</i>	619
Maria-Alexandrina Tomoiagă Desemnarea metaforică a <i>vieții</i> în limba română	641
Cristina Varga Metaforele conceptuale ale socializării online în limba română	669
Dina Vîlcu The Religious Element and the Language of the 1989 Revolution in Romania. An Integralist Approach	689
INTERFERENȚE CULTURALE	709
Doru Radosav Cărțile sfinte și retorica sentimentului religios	711
Ion Taloș Despre întâlnirile dintre culturi și efectele lor	720

CUPRINS

Rudolf Windisch
**Mircea Borcilă macht Eugenio Coseriu
in Cluj-Napoca bekannt 725**

FOTOGRAFII..... 745

LISTA CONTRIBUTORILOR 759

TABULA GRATULATORIA..... 787

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TABLE OF CONTENTS

FOREWORD	17
Mircea Borcilă – An Illustrious Promoter of Cultural Sciences	21
Mircea Borcilă – Scientific and Editorial Activity	41
REVERBERATIONS	63
Iulian Boldea Under the Sign of Integralism	65
Sanda Cordoș A Portrait Sketch in Motion	72
Alin-Mihai Gherman Three Rare Words	75
Ion Istrate How I Met Mircea Borcilă	78
Johannes Kabatek, Cristina Bleorțu Correspondence Between Mircea Borcilă and Eugenio Coseriu	83
THEORY AND PHILOSOPHY OF LANGUAGE	121
Mircea Flonta The Naturalistic Approach and the Historical-Cultural Approach to Language Research According to Eugenio Coseriu	123
Jesús Martínez del Castillo Philosophy Made Linguistics	145

TABLE OF CONTENTS

Dumitru-Cornel Vâlcu <i>The Sense of Four – An Imaginary Conversation on Poetry (and the Understanding of the In-actual Man)</i>	169
Floarea Vîrban [Integral] Linguistics – an Eidetic Science?	206
HERMENEUTICS AND SEMIOTICS	227
Lucia Cifor The Status and Identity of Literary Hermeneutics	229
Aurel Codoban Three Theoretical Encounters With the Poetician Mircea Borcilă	239
Göran Sonesson On the Borders of Metaphorology: Creativity Beyond and Ahead of Metaphors	247
Jordan Zlatev, Tapani Möttönen Cognitive Linguistics and Cognitive Semiotics	277
LINGUISTICS, PRAGMATICS, AND POETICS	315
Maria Aldea Grammar Terms. A Lexicographical Approach	317
Iulia Bobăilă The Scientific Metaphor and the Cancellation of Incongruency. Translation Implications	333
Oana Boc The Poetry of Gherasim Luca – The Harmony of a Disharmonious World. A Functional-Typological Approach	344

TABLE OF CONTENTS

Eugenia Bojoga The Romanian vs. "Moldovan" Language Debate in the Russian Online Space	364
Pompiliu Crăciunescu A Mysterious Reliance: Poetician–Poet	396
Daniela Filip On the Semantic Nature of Textual Irony. An Approach in the Light of Linguistic Integralism	407
Rodica Frentiu Textual Typology and the Hagiographic Discourse	423
George Dan Istrate Metaphor in the Terminology of the Visual Arts in Romanian and Italian	441
Mariana Istrate Stereotyped Substitutes of Coronyms in the Language of Tourist Advertising	454
Victoria Jumbei Semantic-Cognitive Configurations in Povestea lui Harap-Alb by Ion Creangă	469
Mihai Lisei The Written Word and the Photo in the Newspaper Report. Possibilities of Analysis	480
Rodica Marian The Absolute Subject of Art and the Creative Alterity	498
Ion Mării Lexicographical Notes	513
Nicoleta Neșu Some Observations Regarding the Role of the Native Speaker Teacher in Pedagogical Translation Used in Foreign Language Teaching	533

TABLE OF CONTENTS

Cristian Pașcalău The Orfic Mode in the Poetry of Teofil Răchiteanu. An Approach in the Light of Anthropological Poetics	543
Iulia Pop “Prolog” by Nichifor Crainic. A Key Reading in Logical Semantics (Revelations in the Poetics Course)	569
Liana Pop Metaphorical Pathways: From Writing to Oral	574
Maria Ștefănescu, Mircea Minică Some Remarks on E. Coseriu's Structural Semantics and its Relevance for Lexicographic Definitions	580
Emma Tămâianu-Morita Beyond the Poetic: Exploring the General Mechanisms of Textual Sense Construction	592
Flavia Teoc <small>BCU Cluj / Central University Library Cluj</small> The Theory of Discourse Poiesis in <i>Perpetua's Passion</i>	619
Maria-Alexandrina Tomoiagă The Metaphorical Designation of <i>Life</i> in the Romanian Language	641
Cristina Varga Conceptual Metaphors of Online Socialization in Romanian	669
Dina Vilcu The Religious Element and the Language of the 1989 Revolution in Romania. An Integralist Approach	689

TABLE OF CONTENTS

CULTURAL INTERFERENCES	709
Doru Radosav The Holy Books and the Rhetoric of Religious Feeling	711
Ion Talos On the Encounters Between Cultures and Their Effects	720
Rudolf Windisch Mircea Borcilă Makes Known Eugenio Coseriu in Cluj-Napoca	725
PHOTOS	745
THE LIST OF CONTRIBUTORS	759
TABULA GRATULATORIA	787

BCU Cluj / Central University Library Cluj

EUGENIA BOJOGA¹

DEZBATEREA LIMBĂ ROMÂNĂ SAU „MOLDOVENEASCĂ” ÎN SPAȚIUL ONLINE RUSESC

Acum câțiva ani, într-un text despre controversa *română sau moldovenească?*, demonstrez că, pentru a înțelege dezbaterile pe tema limbii din Republica Moldova, se impune să o analizăm prin prisma sociolingvisticii actuale. În demersul nostru ne prevalăm de câteva concepte esențiale din această disciplină, cum ar fi: politică și planificare lingvistică, bilingvism, diglosie, conflict lingvistic ș.a. (Bojoga 2015). Cu această ocazie, ne limităm la situația limbii române din stânga Prutului și la sursele de documentare tradiționale, prezentând problema dintr-o perspectivă oarecum internă². Între timp, am extins cercetarea asupra altor aspecte, având convingerea că anume în mediul online se poate percepe pulsul actual al discuțiilor pe această temă³.

De altfel, Umberto Eco afirma că Internetul reprezintă un moment de cotitură în istoria mijloacelor de comunicare în masă⁴. Devenind, cu timpul, cel mai accesibil spațiu de interacțiune între utilizatori, el comportă un aspect pozitiv: se creează un schimb permanent de informații și de cunoștințe. A comunica înseamnă a împărtăși ceva, înseamnă a face public ceea ce cunoști. Pe de o parte, înseamnă a transmite o informație spre lume, pe de altă parte, înseamnă a fi în contact cu lumea, adică cu alți utilizatori. Prin aceasta, Internetul anulează orice barieră între intelectuali și oamenii simpli, între tineri și adulți, între adepții partidelor de stânga și ai celor de dreapta, între cultura de masă și cultura

---

¹ Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca; ebojoga@yahoo.com.

² Este vorba despre Bojoga (2015: 107–123).

³ A se vedea în special Bojoga (2019, 2020, 2021).

⁴ Există mai multe conferințe și interviuri, disponibile în You Tube, în care Umberto Eco își expune punctul de vedere în acest sens. Totuși, cel mai concludent rămâne Eco 2014: <https://www.youtube.com/watch?v=sG7e8hryvV0&t=115s> (accesat: 29.05.2022).

elitelor. Absolut orice categorie de persoane, cât de cât culte, pot deveni utilizatori ai Internetului, adică se pot transforma în „cetățeni” digitali⁵.

În textul de față ne-am propus să urmărim problematica vizată în spațiul online de limbă rusă, deoarece la capitolul informații despre limba română, acesta este extrem de generos. Drept dovadă, accesând cu motorul de căutare Google sintagma *rumynskij jazyk*, transliterat în rusă (*Румынский язык*), vom obține enorm de multe rezultate: site-uri, link-uri, cursuri de limbă, manuale în format .pdf, ghiduri de conversație audio, pe scurt, o gamă foarte largă de materiale. În ceea ce privește limba română din Republica Moldova, lucrurile se complică întrucât destul de frecvent întâlnim termenul de „moldovenească”. Ne referim nu doar la traducători legalizați de „moldovenească”, răspândiți în toate colțurile Federației Ruse, și la manuale cu acest titlu, editate în Transnistria sau în regiunea Odessa din sudul Ucrainei, ci și la videoclipuri care privilegiază (și, într-un fel, promovează) această sintagmă. Astfel, filmulețul elaborat în 2017, în cadrul unui proiect dedicat limbilor naționale din fosta U.R.S.S., are titlul *Молдавский: один язык, два имени*⁶ (*Moldoveneasca: o limbă și două denumiri*).

Chiar și unii autori de manuale de lingvistică romanică, cum ar fi Valentin Tomașpol'skij, nu ezită să enumere printre limbile neolatine, alături de română, și „moldovenească” (cf. Tomașpol'skij 2018: 104–105). Dar, pe lângă aceste materiale, în spațiul online ne întâmpină discuții spontane, comentarii ale unor texte, impresii pe marginea unor videoclipuri, care de multe ori se transformă în adevărate polemici pe tema limbii de stat din Republica Moldova.

În continuare, ne vom referi la o astfel de dezbatere care a fost inspirată de videoclipul *Румынский язык: Сейчас объясню!* (*Limba*

---

⁵ Autorii unui volum pe această temă consideră că „Il cittadino digitale, in estrema sintesi, è quello che vive immerso nella società digitale, ossia in una società che accanto alle relazioni ‘fisiche’ tra le persone vede anche delle relazioni digitali, generate da impulsi, da messaggi, da giochi, da servizi, da App e da piattaforme, nonché dai quartieri e città ‘intelligenti’ che ci accolgono” (cf. Trentini, Biscuolo, Rossi 2020).

⁶ Proiectul „Limbi. Independență” (“Языки. Независимость”), inițiat în 2017, urmărește dinamica evoluției limbilor naționale din fostul spațiu sovietic. Xenia Turkova, profesoară de limbă rusă la Universitatea „M. Lomonosov” din Moscova, coordonatoarea acestui proiect, a reușit să prezinte situația lingvistică din Armenia, Belarus, Estonia, Lituania și Republica Moldova. Cf. <https://hromadske.ua/ru/posts/moldova-odyn-iazuk-dva-ymeny> (accesat: 29.05.2022).

română? Imediat vă explic)⁷. Distribuit în You Tube în 20 aprilie 2018, filmulețul a fost vizualizat, între timp, de 693.530 de utilizatori și a acumulat 4.585 de comentarii (în 30 mai 2022). De remarcat că, în comparație cu alte clipuri din proiectul *Энциклон*⁸, cel dedicat limbii române nu doar că are cele mai numeroase comentarii, dar a generat și cele mai multe polemici care, demarate odată cu distribuirea sa în YouTube, continuă și astăzi, cu aceeași implicare emoțională a internaților.

Avându-i ca public destinat pe vorbitorii de limba rusă – ceea ce înseamnă implicit cetățenii născuți în fosta U.R.S.S., adică și cei din republicile unionale – , Arsenii Klinicev a oferit, de fapt, un documentar obiectiv și interesant despre unica limbă romanică vorbită pe teritoriul fostului Imperiu sovietic. Nu întâmplător, internații rusofoni au reacționat imediat, fiind urmați de reprezentanți ai altor limbi și ai altor culturi. Comentarii ample sau mici observații, note critice sau analize exhaustive, adnotări sau simple aprecieri, toată această varietate de feedback-uri este exprimată în diverse limbi: rusă, română, engleză, polonă, bulgară, ucraineană, franceză, slovacă, arabă, spaniolă.

I. LIMBA ROMÂNĂ: IMEDIAT VĂ EXPLIC! (*Румынский язык: Сейчас объясню!*)

I.1. E de apreciat că Arsenii Klinicev reușește să sintetizeze trecutul și prezentul limbii române într-un video de 13 min. 44 sec. Pentru a exemplifica anumite noțiuni de gramatică sau de lexic și pentru a demonstra sonoritatea limbii, autorul scrie și pronunță, pe alocuri, cuvinte și expresii în română. Cât privește conținutul filmulețului, acesta poate fi rezumat în următoarele secvențe: prezentarea generală a limbii române și caracterizarea ei din punct de vedere genealogic și areal, istoria ei sumară, situația sociolingvistică actuală, noțiuni elementare de fonetică, gramatică și lexic.

Astfel, Klinicev pleacă de la ideea că, în cadrul idiomurilor neolatine, se configurează un grup aparte, cel al limbilor romanice balcanice, din care

⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=6EYgH3Yb2sA&lc=UgyU6xY2NGcNQsv0ful4AaABAg> (accesat: 31.05.2022).

⁸ Arsenii Klinicev nu este lingvist, ci un tânăr poliglot din Moscova. Fiind pasionat de limbi, el a realizat, între anii 2017 și 2020, 32 de clipuri despre diferite limbi ale lumii, distribuindu-le pe canalul său *Энциклон*. O prezentare a acestui proiect și o analiză amplă a videoului dedicat limbii române am oferit în Bojoga (2022: 36–60).

fac parte româna (cu 24 mln. de vorbitori nativi), istro-româna, aromâna și megleno-româna. E adevărat că nu toți lingviștii sunt de acord că acestea ar fi limbi independente, cei mai mulți considerându-le ca fiind dialecte. Apoi, adresându-se publicului mai puțin avizat, îl avertizează că „acum ajungem la aspectul cel mai palpitant: moldoveneasca sau limba de stat din Republica Moldova”. Cu toate că mulți se îndoiesc de existența ei, susținând că, de fapt, ar fi identică cu româna, există și cetățeni care cred că româna și moldoveneasca ar fi limbi diferite, deși cu norme literare identice.

Dacă este una și aceeași limbă, atunci care este denumirea ei corectă? Autorul amintește că în Constituția Republicii Moldova scrie că e moldovenească, iar în Declarația de independență, că e română. Deși în decembrie 2013 Curtea Constituțională a Republicii Moldova a decis că Declarația de independență prevalează asupra Constituției, lucrurile nu au mers mai departe, dat fiind că art. 13 a rămas neschimbat până în prezent. De altfel, se pare că o bună parte din populația Republicii Moldova nu ar fi de acord cu glotonimul *limba română*. În recensământul din 2014, 56% dintre cetățeni au declarat că vorbesc moldovenească, 20% – alte limbi și doar 24% – româna.

E curios, observă autorul, că cetățenii care declară că vorbesc româna, locuiesc mai mult la orașe, fiind persoane culte. În schimb, locuitorii de la sate, fiind mai conservatori, susțin că limba lor maternă ar fi moldoveneasca. Pe de altă parte, în imnul Republicii Moldova – *Limba noastră* – nu se menționează deloc despre ce limbă este vorba⁹. Or, toată această istorie pasionantă nu poate fi înțeleasă fără o incursiune în trecut. De aceea, el îi îndeamnă pe internauți, într-o română impecabilă: „Hai să mergem!”

I.2. Pentru a cunoaște adevărul, Arsenii Klinicev propune să facem o incursiune în istorie. Cu două milenii în urmă, în zona Balcanilor locuiau dacii, geții și tracii. Deși despre limba dacilor se cunoaște foarte puțin, în româna actuală există în jur de 100 de cuvinte de origine dacică, cel mai cunoscut fiind cuvântul *brânză*¹⁰. Dar mai transpare o curiozitate: multe

⁹ Despre ocultarea denumirii corecte a limbii în Republica Moldova și manipularea vorbitorilor autohtoni prin această strategie, a se vedea textul nostru „*Limba care ne unește*” sau *denumirea ambiguă a limbii* (cf. Bojoga 2013: 61–68).

¹⁰ Într-adevăr, cuvântul *brânză* e trecut de Grigore Brâncuș la *Cuvinte autohtone sigure* (Brâncuș 1983: 28–129). În aceeași carte, autorul se ocupă și de elementele românești comune cu albaneza (*ibidem*: 19–27). De altfel, această

cuvinte din limba dacilor seamănă cu cele din albaneză. Se clarifică astfel lucrurile? Nu prea, răspunde el, deoarece albaneza este una dintre cele mai enigmatice limbi (o fi fiind ilirică sau tracică?). Deci, acum 2.000 de ani legiunile romane ajung în Balcani. În an. 106 după H., Împăratul Traian ocupă Dacia, în cea de-a doua tentativă a sa. În onoarea acestei victorii, în anul 113, la Roma a fost construită Columna lui Traian. Într-adevăr, romanii meritau să sărbătorească evenimentul, dat fiind că dacii le-au dat bătaie de cap încă de pe vremea lui Octavian Augustus. Noua provincie trebuia asimilată, de aceea, coloniști din tot imperiul au dat năvală în Dacia. La scurt timp însă, goșii cotropesc aceste teritorii, iar în 271 împăratul Aurelian a fost nevoit să se retragă. Acum, atenție, avertizează autorul: 165 de ani de administrație romană sunt suficienți pentru ca populația din această zonă să vorbească în continuare limba latină? Adepții teoriei autohtoniste cred că 165 de ani sunt într-un totuși suficienți. Susținătorii teoriei migraționiste, dimpotrivă, afirmă că o perioadă de peste un secol și jumătate nu e deloc suficientă și că strămoșii românilor actuali ar fi venit din sudul Dunării, unde legiunile romane au zăbovit mai mult timp. Or, această controversă a apărut, în opinia lui Arsenii Klinicev, deoarece din an. 271 până în sec. al XII-lea există prea puține surse de documentare¹¹. Spre sfârșitul acestei perioade însă, slavii ocupaseră deja o bună parte din teritoriu, și unghiurii la fel. Și, dintr-o dată, în centrul acestui teritoriu au apărut valahii. În sec. al XVI-lea, când călătorii străini – care îi numeau *valahi* pe locuitorii din zona respectivă – au ajuns în aceste locuri, au constatat că autohtonii nu-și spuneau valahi, ci *români*.

I.3. Cel mai vechi document de limbă română este *Scrisoarea lui Neacșu* din Câmpulung (1521), scris cu litere chirilice, care conține multe cuvinte slave, întrucât slavona era folosită pe atunci ca limbă liturgică. De aici și cuvinte precum *hram*, *proroc*, *rai*, *sfânt* de origine slavonă, dar și *lopată* și *topor* existente și în lexicul limbii române actuale.

În secolul al XIX-lea, în Europa se instaurează un nou curent – naționalismul. Popoarele și etniile își descoperă, fiecare în parte, propria lor

---

temă e abordată și în ultimul său text, *Definirea substratului limbii române* (cf. Brâncuși 2022: 46–57).

¹¹ În sprijinul a ceea ce în istorie se numește „chestiunea continuității”, Neagu Djuvara consideră că în prezent nu se mai ține cont de „preținse drepturi istorice. Nu se mai ține seama decât de situația demografică actuală”. Cu toate acestea, în capitolul „Zece adevăruri despre continuitate”, distinsul istoric aduce propriile sale argumente în care demonstrează continuitatea românilor la nord și sud de Dunăre (cf. Djuvara 2013: 28–36).

identitate. Principalele obiective ale românilor se învârtteau în jurul unirii celor două principate – Moldova și Valahia – și a elaborării unui alfabet de tranziție. Referitor la ultimul obiectiv, până la urmă a fost adoptat alfabetul latin, doar că două semne grafice – *ă* și *î* – le vor da bătaie de cap românilor, întrucât periodic, în sec. XX, acestea vor fi schimbate.

Ce se întâmplă după Primul Război Mondial? România devine foarte mare. Însă în perioada interbelică, pe hărțile publicate în U.R.S.S., Basarabia apărea însemnată ca fiind teritoriu rusesc, ocupat de România. În 1924, în stânga Nistrului, U.R.S.S. creează o mică Republică Autonomă Moldovenească în care moldovenii reprezentau doar 28,5 la sută din populație. Cel mai ciudat lucru, însă, se întâmpla cu limba moldovenească, care începe să folosească alfabetul rusesc. Între 1924–1932 liderii sovietici încearcă, pe diferrite căi, să-i separe pe moldoveni de români. În 1932 orientarea se schimbă radical, revenindu-se la alfabetul latin și la normele limbii române. În 1938 se trece din nou la alfabetul chirilic, de data aceasta pentru o vreme mai îndelungată.

Apoi a urmat războiul, iar după război, Basarabia este încorporată în U.R.S.S. Teritoriile în care moldovenii nu constituiau o populație majoritară au fost incluse automat în R.S.S. Ucraineană. În 1944 se formează R.S.S. Moldovenească, iar în componența ei va intra și fosta Republică Autonomă Moldovenească, adică actuala Transnistrie.

I.4. În 1989 fosta R.S.S. Moldovenească începe să se orienteze spre România. Scrierea a trecut la alfabetul latin, iar româna a fost declarată limbă de stat. În Transnistria, unde rușii erau 30,4% la sută, iar moldovenii, 31,9% din populație, astfel de tendințe nu au fost acceptate. De aceea, atunci când oficialitățile de la Chișinău au declarat că R.S.S. Moldovenească a fost creată ilegal, cei din stânga Nistrului au replicat că și Transnistria a fost încorporată în R.S.S.M. fără baze legale. În consecință, Transnistria și-a revendicat autonomia, iar limba se ortografiază în continuare cu alfabet rusesc și se numește „moldovenească”.

Cât privește secvența *Fonetică și ortografie*, autorul menționează că alfabetul românesc îl are la bază pe cel latin, la care s-au adăugat literele *â, î, ă, ș și ț*. Ortografia și ortoepia nu pun probleme: se pronunță așa cum se scrie. Doar că uneori românii nu folosesc semnele diacritice, nici măcar în denumirile unor piese muzicale sau în numele unor interpreți (de exemplu, Irina Rimes, *Ce s-a intamplat cu noi*). Or, pentru un străin care învață româna, acest fapt poate deveni o problemă, deoarece îl poate deruta. Astfel, în *Vino putin*, dacă nu apare semnul diacritic (*Vino puțin*), îl putem invita pe dl. Putin! Referitor la *Gramatică*, autorul explică cum se formează pluralul substantivelor, în ce constă

declinarea care, în opinia lui, s-a menținut în limba noastră grație influenței slave etc. El subliniază că în română există și genul neutru, doar că într-o formă foarte interesantă: la singular, substantivele au forma masculină, iar la plural, forma feminină. De asemenea, menționează dificultățile care apar cu articolul hotărât postpus și dă exemple. În ceea ce privește verbul, chiar dacă există infinitiv, în loc să se spună *vreau a scrie*, în română se zice: *vreau să scriu*, cu conjunctivul. De altfel, această tendință e specifică tuturor limbilor balcanice care au multe asemănări între ele. Nu întâmplător, pentru a le desemna, a fost introdus termenul de *Uniune lingvistică balcanică*. În secvența dedicată *Lexicului* se aduc mai multe exemple: *Bună seara, Îmi place*, care amintesc de italiană, dar și *vreme, slab, bogat, iubi, citi, odihni* care seamănă cu limbile slave. Exemplele pe care le-a prezentat, afirmă în concluzie Arsenii Klinicev, nu sunt decât câteva din curiozitățile acestei limbi. Pentru a afla mai multe despre română, autorul le lansează internauților invitația: „Învățați limba română!”.

1.5. În linii mari, reacțiile celor care au vizionat clipul despre limba română sunt extrem de favorabile și pozitive. Cei mai mulți internați au rămas plăcut surprinși de muzicalitatea limbii noastre, de armonia ei, de istoria ei milenară. În consecință, ei apreciază efortul lui Arsenii Klinicev, exprimându-și entuziasmul în cuvinte simple și sugestive. Aprecierile internaților sunt diferite, ele situându-se pe mai multe niveluri de receptare: de la evaluări pentru video la considerări pentru limba română și pentru România în general¹². Deși sporadice, nu lipsesc nici reacțiile scrise în română. Cei mai mulți internați o fac totuși

---

¹² Printre cei care apreciază videoul sunt și străini. Bunăoară, *Ewald Dieser* este german, iar *Camel Hoofmaker* este polonez: „Очень хорошо всё объяснили! Я немец и в школе русский язык учил, а теперь румынский учу” (Ai explicat totul foarte bine. Eu sunt neamț și la școală am învățat limba rusă. Acum studiez româna.). (*Ewald Dieser*); „Heyy. This is the best clip on yt about Romanian language (...) I lived in Bucharest for 10 months and I am very happy...” (*Camel Hoofmaker*). *JustMe!!!* este din Austria și consideră că ideea de a face un astfel de video este de-a dreptul grozavă: „Speaking bad russian and bad Romanian, a great idea to make a Romanian sub as well, otherwise hard to understand, since you talk so fast Anyhow a great video. Thanks from Austria!” (*JustMe !!!*). *Papa Lapa* este din Macedonia, dar locuiește în Israel. Cu toate că în familie vorbește rusă, ivrit și engleză, el îi face o declarație de dragoste limbii române: „Я из Македонии. Живу в Израиле. (...) В детстве до школы ходил в венгерский детсад. Окончил школу в Молдове на румынском языке. (...) Спасибо за видео. Люблю румынский язык” (*Papa Lapa*).

în limba rusă pentru a avea mai multă vizibilitate și, deci, mai multe feedback-uri la ceea ce scriu. În dezbateră clipului participă și internații din România care, în comentariile lor, nuanțează lucrurile și oferă detalii concludente în ceea ce privește istoria limbii române și a poporului român. Cei mai mulți dintre ei preferă, totuși, să scrie în engleză.

De la aprecieri generale ale video-ului se merge mai departe spre discuții, polemici, confruntări. Internații intervin cu sugestii și opinii personale, toate acestea având scopul de a confirma sau infirma informațiile din videoclip. Luate împreună, observațiile, sugestiile, completările utilizatorilor vin să nuanțeze datele oferite de autor, lărgind astfel sfera de cunoaștere a limbii române în spațiul online rusesc.

Dacă pentru utilizatorii ruși *Румынский язык: Сейчас объясню!* comportă doar reverberații lingvistice, ei receptându-l în contextul celorlalte filmulețe realizate de autor, pentru internații din Republica Moldova și din România, același video are efecte mult mai profunde, întrucât readuce în discuție o problemă nevralgică și actuală: problema limbii române din stânga Prutului, denumită în Constituție „moldovenească”. Prin urmare, în evaluarea de ansamblu a clipului realizat de Arsenii Klinicev, se impune să ținem cont de comentariile celor care l-au vizionat și și-au dat cu părerea, întrucât

„utilizatorul intrat pe net se transformă automat în subiect al rețelei, devenind internaut (utilizator, cetățean, navigator, nomad). Fiecare își dezvăluie și își performează în rețeaua Internetului capacitățile de scriere, de navigare, de interrelaționare” (Ungureanu 2014: 99).

II. „NUMAI OAMENII ‘ZOMBAȚI’ (...) SE POT CERTA ÎNTRE EI PE TEMA LIMBII”

II.1. Citind cu atenție rubrica *Comentarii*, observăm că internații se focalizează asupra mai multor aspecte de ordin lingvistic, istoric, cultural și politic. Ei discută despre influența slavă în limba română, dar și despre istoria poporului român, despre formarea Țărilor românești și unirea celor două principate, Moldova și Valahia, în 1859 etc. În ceea ce privește problematica lingvistică, de la schimbul inocent de replici, treptat se ajunge la o dezbateră serioasă pe tema limbii oficiale din Republica Moldova. Dihotomia *română vs „moldovenească”* antrenează spiritele navigatorilor care, în cele din urmă, se grupează în susținători aprigi ai limbii române și în adversari acerbi ai acesteia. Așadar, de o parte a baricadei se află moldoveniștii, adică internații care consideră că limba

de stat în Republica Moldova este „moldoveneasca”. Pe de altă parte, sunt internații care se consideră români și afirmă că vorbesc limba română.

Doar că moldoveniștii, ca să-și argumenteze/ susțină punctul lor de vedere, falsifică de multe ori datele istorice sau prezintă anumite evenimente/ date scoase din context.

Bunăoară, *Rareș Man* scrie că „limba română este una, iar moldoveneasca este cu totul altceva” (*Rareș Man*). *Maria-Madalina Tescureanu* mărturisește că atunci când îi aude pe unii conaționali afirmând că vorbesc româna, îi vine să urce pe pereți (*Maria-Madalina Tescureanu*)¹³. *Rapata* vine cu un argument tare la acest capitol: „Moldoveneasca există, *Miorița* a fost scrisa în această limbă” (*Rapata*). Alt navigator rusofon își exprimă acordul cu colegii citați mai sus, făcând o ecuație logică foarte subtilă: „De acord, româna și moldoveneasca constituie o singură limbă: moldoveneasca” (*Tum Лукрециу Кап*).

Același punct de vedere este susținut și de către *Vadim Herneac* care, în plus, mai are și nostalgia alfabetului chirilic, în opinia sa, „mult mai potrivit pentru limba moldovenească decât cel latin” (*Vadim Herneac*). Internautul *Bogdan* adaugă că și el vorbește limba „moldovenească”, iar în ajutor îi vine *Serghei Ivanov* care își argumentează mult mai elaborat punctul de vedere:

„În Europa se știa încă din sec. XII–XIII despre Moldova și limba moldovenească. La Vatican și la Istanbul s-au păstrat documente de pe vremea lui Ștefan cel Mare unde scrie că vecinii moldovenilor, adică valahii (sau românii) vorbesc limba moldovenească. E normal să fie așa, deoarece România, ca țară, a apărut pe harta Europei numai în anii 1858–1859” (*Сергей Иванов*).

Octavian Racu îl contrazice pe *Serghei Ivanov*, amintindu-i acestuia că primul text în limba română datează din sec. al XVI-lea, mai precis, din 1521. Or, anterior acestei date, sursele de documentare sunt în alte limbi, în special în latină. Bine documentat, el precizează că etosul românesc și limba română s-au format în sec. VII–VIII după H., iar faptul că principatele – Moldova și Muntenia – au existat separat în perioada medievală, ține de spiritul vremii. Totodată, el îi atrage atenția oponentului său că între denumirea unei țări și denumirea limbii uneori nu există nicio legătură (cum ar fi, Austria și germana). Chiar țări precum

---

¹³ *Nichifor Albu* o contrazice pe *Maria-Madalina Tescureanu*, reproșându-i că are o mentalitate primitivă, de colhoznică: „Dacă există moldoveneasca, ar trebui să existe și limba cahuleana (de la localitatea Cahul) și cea glodeana (de la Glodeni) etc.” (*Nichifor Albu*).

Italia și Germania nu au fost unificate până în secolul al XIX-lea. Cu toate acestea, nimeni nu se îndoiește de faptul că germana și italiana erau vorbite de secole în teritoriile respective, ca limbi istorice comune (*Octavian Racu*).

În schimb, *Oleg Latkovskij* îl susține cu tărie pe *Serghei Ivanov*, scriind că el n-a văzut pe nicio hartă geografică sau politică, anterioară sec. al XIX-lea, o țară cu numele de România, ci doar Moldova; prin urmare, limba moldovenească a apărut prima” (*Олег Латковский*).

II.2. Ideea referitoare la vechimea limbii „moldovenești” are priză la public. Unii internauți o prind din zbor fiindcă e atractivă și le conferă o doză exacerbată de mândrie. Bunăoară, *Olga Fadeeva*, din Kazahstan, care e pe jumătate moldoveancă, adresându-i-se lui *Serghei Ivanov*, afirmă că și ea știe, din surse sigure, că „limba este moldovenească, datorită vechimii ei. Românii au transformat-o apoi în română. (...) Totuși, în Rep. Moldova s-a păstrat versiunea ei originală, adică moldovenească” (*Ольга Фадеева*). Un punct de vedere similar susține și *Jarik Vodila*, conform căruia „indiscutabil, limba este moldovenească, deoarece Moldova a existat cu mult timp înaintea României” (*Ярик Водила*). Iar *Bogdan Radko* merge cu logica și mai departe: „din moment ce Moldova a apărut, din punct de vedere istoric, mult mai devreme, asta ar trebui să însemne că românii vorbesc limba moldovenească, nu invers” (*Богдан Радко*).

Cert este că protocronismul moldovenist nu se rezumă doar la limbă, el merge mai departe și cuprinde întregul patrimoniu identitar al basarabenilor. Nu întâmplător, *Born to be FREE* dorește să afle răspuns la câteva întrebări cheie:

„[D]e ce limba din Republica Moldova ar trebui să se numească română? Când a apărut Moldova și când a apărut România? În care principat s-a comunicat mai întâi în această limbă? De ce limba a fost denumită după țara creată recent?” (*Born to be FREE*).

Intervine în dezbatere și *Tnikolai12*, adăugând că o denumire istorică a acestei limbi pur și simplu nu există (sic!). De obicei, ea e denumită în funcție de denumirea țării – română sau moldovenească. România s-a format relativ recent, iar înainte de această dată glotonimul *limba română* nu era deloc cunoscut¹⁴. Totuși, el recunoaște faptul că

¹⁴ Cum se știe, aceste aspecte au fost discutate pe larg de către Vasile Arvinte, care s-a ocupat de procesul lingvistic de creare a denumirii *România*, precum și de numele etnic *român*, inclusiv de variantele dialectale ale acestui cuvânt (Arvinte 2008).

„modul în care denumim limba – română sau moldovenească – constituie o opțiune politică pentru fiecare cetățean al Republicii Moldova” (tnikolai12; subl. n. – E. B.).

În unele comentarii scrise de moldoveniști, faptele istorice sunt într-atât de distorsionate, încât publicul rusofon își poate crea o idee total falsă, nu doar cu privire la limba română din actuala Republică Moldova, ci și cu privire la cei 22 de ani în care Basarabia s-a aflat în componența României Mari, ani care, în realitate, au salvat identitatea românească și limba română din stânga Prutului de procesul rusificării acerbe¹⁵. Doar că cei mai mulți dintre moldoveniști nu sunt în stare să aducă argumente științifice. Or, dacă vin cu argumente, acestea sunt trunchiate și scoase din context. Iată un comentariu ilustrativ în acest sens, scris de către *Veaceslav2000*:

„În studiul său monumental *Originea românilor* (1927) vestitul lingvist român Al. Philippide conchidea: ‘Moldova și Muntenia nu au legături genetice și istorice’. Încă în 1908 N. Iorga se străduia să-i lumineze pe români: ‘Între Prut și Nistru se întinde țara, pe care rușii au numit-o Basarabia, când au cucerit-o în 1812. Majoritatea locuitorilor de la țară a acestui mare și bogat ținut se numeau și astăzi se numesc moldoveni și ei vorbesc limba moldovenească’¹⁶ (*Veaceslav2000*).

Nu întâmplător, *Adele Pravda*, o internaută din Ucraina, după lectura unor astfel de elucubrații moldoveniste, ar dori, din curiozitate, să răsfoiască un dicționar bilingv moldovenesc-român. Întrebând dacă există astfel de capodopere în Republica Moldova, ea ar vrea să intre în posesia unui exemplar „ca să se distreze copios”¹⁷ (*Adele Pravda*). *Justas Alex* îi răspunde prompt că există un astfel de dicționar; el a fost inventat și publicat de către Vasile Stati, „lacheul lui Voronin”.

II.3. În viziunea moldoveniștilor, cei care promovează româna literară în societate ar încerca, pe cale de consecință, să minimalizeze demnitatea limbii „moldovenești”, transformând-o într-un „dialect” al

¹⁵ Iulian Frunțașu oferă statistici concludente în ceea ce privește deschiderea a sute de școli primare, a zeci de cămine culturale, de ridicare a nivelului de alfabetizare în general în perioada de aflare a Basarabiei în componența României Mari (cf. Frunțașu 2002).

¹⁶ Titlul citat de *Veaceslav2000* este indicat cu anul apariției greșit și, de fapt, este vorba de două volume: Alexandru Philippide, *Originea românilor*, vol. I: *Ce spun izvoarele istorice* (1925); vol. II: *Ce spun limbile română și albaneză* (1928).

¹⁷ Referitor la *Dicționarul moldovenesc-românesc* al lui Vasile Stati și ideologia moldovenismului, a se vedea textul nostru *Limba „moldovenească” și dicționarul lui Vasile Stati* (cf. Bojoga 2013: 39–45).

limbii române și diminuându-i statutul de limbă de stat în Republica Moldova.

Astfel, *Valerii Cotruță*, confruntându-se în spațiul online cu *Arhimod 1*, declară că moldoveneasca și româna, deși foarte asemănătoare între ele, totuși, sunt limbi diferite. În opinia sa, adepții românizării în zadar încearcă să prezinte „moldoveneasca” drept un dialect al limbii române; nu vor reuși, deoarece le lipsesc argumentele (*Валерий Котруца*). Partenerul său de discuție, *Arhimod 1*, îl întreabă cum se numește engleza vorbită în America, în Australia sau Canada? Dar franceza din Belgia, nu tot franceză este, exact ca și cea din Franța? După un lung schimb de replici, *Valerii Cotruță*, nefiind în stare să aducă argumente plauzibile, scrie o frază în „moldovenească”, jignindu-și de-a dreptul interlocutorul: „@arhimod 1, ты ну ештѣ молдован, ты ештѣ румын спуркат” (*Валерий Котруца*). Lui *Arhimod 1* nu-i rămâne altceva de făcut decât să renunțe la schimbul de replici cu *Cotruță*, nedorind să coboare la nivelul de bâlci al acestuia. Ignorant și răuvoitor, *V. Cotruță* continuă să comenteze că lui îi este absolut indiferent dacă rușii vor decide sau nu să fie reintroduse în moldovenească anumite cuvinte (probabil anumite slavonisme, devenite între timp arhaisme). El își face griji în ceea ce privește „românizarea” țării lui natale, Moldova, și, mai ales, este preocupat de „românizarea limbii moldovenești” (*Валерий Котруца*).

Un dialog la fel de palpitant se desfășoară și între *Who am I?* și *Margarita Toma*, cea mai activă și insistentă dintre internații moldoveniști. *Who am I?* pornește de la ideea că, în general, dilema identitară din Republica Moldova reprezintă rezultatul politicii rusești de denaționalizare a populației băștinașe, iar limba a fost parte a acestui proiect. Moldovenii sunt tot români, căci fără Moldova nu ar exista România:

„Mă bucur că cei mai mulți moldoveni sunt inteligenți, prin urmare, cunosc istoria și se consideră români, în pofida propagandei rusești și sovietice. Iar faptul că basarabenii au accent moldovenesc și câteva cuvite specifice – de cele mai multe ori, rusisme sau calchieri din rusă – nu justifică existența unei limbi diferite. Moldoveneasca este identică cu româna; de aceea nu e recunoscută la nivel internațional” (*Who am I?*).

Agresivă și ignorantă, *Margarita Toma* îl atacă verbal pe *Who am I?*, prezentând lucrurile invers: româna ar fi un dialect al limbii moldovenești, deoarece Moldova a existat cu mult înainte ca să fie creată România: „Dacă nu sunteți în stare să comparați datele și să urmăriți cronologia evenimentelor, nu e nimic de făcut. Moldovenii nu sunt români. De ce nu puneți mintea la contribuție?” (*margarita toma*). *Who*

am I? încearcă să o convingă că e una și aceeași limbă, „doar că la noi, în perioada sovietică, s-a folosit scrierea chirilică (au introdus alfabetul chirilic ca să o apropie mai mult de limba rusă)”. Abandonând pentru moment rusa, *Margarita Toma* scrie în română:

„Diferența acum este că denumirea limba moldovenească este o denumire strămoșească - iar denumirea limba română este o denumire inventată politico-științific odată cu inventarea cuvântului România de Monstruoasa Coaliție. Cuvântul România este compus din denumirea statului Romania (Imperiul Bizantin) și a cuvântului rumîn care derivă de la bejenarii rumîni și arumîni din Rumelia” (*margarita toma*).

În zadar *Who am I?* îi amintește că limba română a evoluat din latina orientală, contactul prelungit cu populațiile slave fiind la originea unei părți importante din vocabular:

„Folosirea numelui de română pentru limba noastră cea frumoasă, precum și a numelui de români pentru a desemna vorbitorii acestei limbi, nu a așteptat întemeierea statului România. Deși supușii voievodatelor se desemnau ca Ardeleni (sau Ungureni), Moldoveni sau Munteni, numele de *rumână* sau *rumâniască* pentru limbă este atestat în sec. al XVI la mai mulți călători străini, precum și în unele texte românești, cum ar fi, *Palia de la Orăștie* sau *Letopisețul Țării Moldovei*” (*Who am I?*).

În dezbateri intervin și alți internați care susțin „cauza” moldovenismului. Bunăoară, *Galina Pogodina*, *Jojo*, *Andrei Girnet*, *Kostea Boțan* ș. a. lansează ideea că, de fapt, românii au rescris istoria în favoarea lor. Prin urmare, valahii/ românii ar vorbi limba moldovenească, nu invers. Iar *Jojo* îi dezinformează cu multă dezinvoltură pe colegii săi de navigare prin invențiile sale. Adresându-se publicului rusofon, el scrie că între moldoveni și români dintotdeauna au existat multe neînțelegeri. Unii moldoveni îi urăsc pe români pentru că aceștia au decis ca limba moldovenească să se numească română. În capitala Republicii Moldova, continuă *Jojo*, „au avut loc proteste îndelungate împotriva românizării”, în concluzie, „mulți moldoveni nu-i pot suporta pe români” (*Jojo*).

III.4. De partea opusă a baricadei se află internautul basarabean *Vasile Gandrabur* care, adresându-se moldoveniștilor, îi provoacă pe toți, întrebându-i dacă ei nu și-au pus vreodată problema

„[d]e ce moldovenii nu au nevoie de traducător atunci când merg în România? Voi chiar aveți convingerea că moldoveneasca și româna sunt limbi diferite? Cât de ridicoli puteți fi în această încăpățănare a voastră, dacă 22 de mln. de români înțeleg tot ceea ce vorbesc moldovenii. În

consecință, acești internauți trebuie să recunoască faptul că moldovenii, în realitate, sunt tot români” (*Vasile Gandrabur*).

O atitudine adecvată are și *Terras et solem* care, în comentariul său, aduce date concrete și argumente istorice. El le amintește oponenților săi că

„Republica Moldova a fost cotropită de Imperiul Rus în 1812 (...). Iar partea de vest a Moldovei s-a unit cu Muntenia și Oltenia, formând împreună Regatul României. Astfel, România este urmașa de drept a principatului Moldova atât din punct de vedere juridic, cât și genetic și demografic-lingvistic. Imperiul Țarist (Rusia), prin propaganda sa mincinoasă, josnică, perfidă, i-a transformat pe mulți basarabeni în mutanți psihologici, adeseori vorbitori de rusă, care îi considerau pe moldovenii din dreapta Prutului ca pe un alt popor și, respectiv, ca vorbind o altă limbă” (*Terras et solem*).

Iar *Cristian K.* consideră că deși toți internauții vorbesc de limba „moldovenească”, unii crezând că aceasta există cu adevărat, nimeni în schimb nu se întreabă în ce mod a luat ea ființă și prea puțini sunt preocupați ca să-i definească particularitățile sale. Și anume,

„odată cu încorporarea Basarabiei în URSS, liderii ruși au început să deznaționalizeze țara, începând acest proces cu limba română. În acest scop, ei au creat limba ‘moldovenească’, în baza alfabetului chirilic, care sună ca o română stricată. În posturile de conducere pe la întreprinderi erau numiți, de obicei, cetățeni ruși, în felul acesta basarabeni au fost nevoiți să învețe rusește. Or, consecințele acestei influențe se pot remarca și astăzi. În cele din urmă, vechea noastră limbă românească s-a transformat într-un terci ruso-român” (*Kristian K.*).

În urma interacțiunii online și a confruntării cu internauții moldoveniști, *Oleg Burcă* le explică meticulos care e situația cu susținătorii aprigi ai limbii „moldovenești”, oferind în acest sens o tipologie a vorbitorilor ei:

„Cei mai mulți, o numesc moldovenească într-un sens politic. De obicei, aceștia nu o vorbesc bine, au cunoștințe sumare despre limba română sau nu o cunosc deloc. O altă categorie de navigatori optează pentru denumirea de limba ‘moldovenească’, în virtutea faptului că, generic, este limba în care vorbesc moldovenii din comoditate. Mai sunt și cei care doar pretind că sunt moldoveni, dar habar nu au de propria lor istorie (aceștia știu doar că Ștefan cel Mare a luptat împotriva turcilor). Și mai mulți sunt cei care nu au nicio treabă (ruși, ucraineni, găgăuzi), dar consideră cu înverșunare că trebuie să le indice românilor basarabeni cum să-și denumească limba” (*Oleg Burca*).

II.5. Paradoxal este faptul că și în receptarea acestui video în limba rusă, în care faptele sunt prezentate obiectiv și nepărtinitor, internații din Republica Moldova nu găsesc un limbaj comun pentru a dialoga constructiv și liniștit. Moldoveniștii nu au putut fi convinși nici măcar de un reprezentant al limbii ruse – Arsenii Klinicev, autorul clipului – și nici de argumentele științifice pe care autorul le expune în mod strălucit. Prin urmare, ei manifestă în mod deschis o atitudine negativă față de clipul *Limba română: Imediat vă explic!* Un exemplu ilustrativ îl constituie internauta pe nume *Margarita Toma*, care scrie cu greșeli în rusă, iar româna standard îi este inaccesibilă. Despre videoclip nu ezită să scrie că e „un filmuleț foarte prost făcut”, iar „limba a fost dintotdeauna moldovenească” (*margarita toma*).

Un alt internaut, *Obojdi*, îi reproșează autorului că nu s-a referit la diferența de „vârstă cronologică” dintre România și Principatul Moldovei: „România există doar de 150 de ani, iar Moldova de peste 600. Spune, te rog, de ce moldovenii trebuie să-și denumească limba română?”¹⁸ (*Obojdi*). *Skorpyon 01* face legătura între cetățenie și limbă, reiterând ideea că româna și moldoveneasca ar fi două limbi diferite, dat fiind că în certificatul de naștere al moldovenilor este indicată etnia moldovenească (cf. *Skorpyon 01*). *Trifan Catansus* compară cazul limbii „moldovenești” și raportarea ei la română cu cel al sârbei și croatei, considerând că denumirea de română ar fi fost „inventată cu 150 de ani în urmă”¹⁹ (*Trifan Catansus*).

Din nou, faptul că România s-a format, ca stat, abia în sec. al XIX-lea, devine un leitmotiv de manipulare politică. *Polina Zgherea* și *Evghenii Grosu* reiterează ideea că principatul Moldova e cu mult mai vechi.

---

¹⁸ *Ro Man* îi răspunde lui *Obojdi* astfel: „Da, Romania are 150 de ani, dar poporul roman si limba romana au 1700 de ani. Poporul si limba asta s-au format intre secolele 3-9 si se numesc asa din latinescul ‘romanus’ (civis romanus) adica fost cetatean al Imperiului Roman si vorbitor al limbii Romei. Moldova a fot intemeiata de acest popor roman. Moldova, Transilvania si Muntenia au fost Romanii mai mici, pe care poporul le-a unit si a facut in final o Romania mare, stat modern, adica cel de azi. Propaganda sovietica v-a infectat cu comparatii false intre un principat regional (Moldova) si un stat national (Romania)” (*Ro Man*).

¹⁹ Eugeniu Coșeriu, care s-a ocupat de istoria cunoașterii românei în Europa occidentală, demonstrează că limba română începe să pătrundă în sfera de preocupări a cărturarilor occidentali începând cu sec. al XVI-lea, prin Andres de Poza și Gilbert Genebrard, fiind deja plasată în grupul limbilor romanice. E adevărat că la momentul respectiv se vorbea doar de patru limbi romanice: italiana, spaniola, franceza și româna (cf. Coșeriu 1994: 11–31).

Octavian Racu le răspunde: oare Italia, Germania, Rusia existau ca țări unificate înainte de sec. al XIX? „Etosul românesc s-a aformat în sec. 7–8, apoi, statalitatea a început să se dezvolte pe etape. De la mici principate, în sec. XII–XIII, s-a ajuns treptat la România unită în sec. al XIX-lea” (*Octavian Racu*). În plus, adaugă el, termenul *român* reprezintă o noțiune etnică, nu politică sau geografică (cum ar fi „moldovean” sau „muntean”). În consecință, românii, ca popor, există de peste 1.500 de ani, iar România este rezultatul dezvoltării națiunii și a unificării tuturor românilor într-un tot întreg.

Cu alură savantă, intervenția lui *Alexandr Lavrinenko* reflectă teoria, elaborată în anii '30 ai secolului trecut, despre cele două limbi romanice de est, româna și moldovenească, diferite între ele. El insistă asupra faptului că „limba moldovenească nu trebuie confundată cu româna, dat fiind că moldovenii nu sunt români. E ca și când am spune despre sârbi și ruși că ar reprezenta același popor” (*Александр Лавриненко*).

Unii merg și mai departe cu elucubrațiile lor. Astfel, internautul pe nume *Mix* vine cu argumente moldoveniste tari, invocând cu putere primordialitatea limbii „moldovenești”. Pe cale de consecință, el consideră că româna ar reprezenta un dialect al limbii moldovenești, întrucât a fost creată artificial, pe baza limbii literare moldovenești și nu invers: „Să fim serioși, oul nu poate fi mai bătrân decât găina care l-a făcut!” (*Mix*). Iar *Igor Sacara* postează o replică bilingvă laconică: „Не румыны, а валахи говорящие на малдавском диалекте. Nu românii, ci valahii vorbesc dialectul moldovenesc” (*Igor Sacara*).

Surzi și orbi la adevărul științific, moldoveniștii încearcă să le explice internautilor ruși – care sunt adevărații destinatari ai videoclipului realizat de Arsenii Klinicev – că între româna din România și „moldoveneasca” din Republica Moldova ar exista deosebiri esențiale. Spre exemplu, *Evgheii Beșleață* declară că „în Moldova se vorbește moldovenește” (*Евгений Бешляга*). *Nikita Woroschilow* scrie cu alfabet chirilic fraza „Sîntem moldoveni și punctul”, aducând aceleași argumente: „Moldova exista cu mult înainte ca să fie inventată România” (*Nikita Woroschilow*). *Alexandr Țurcanu* are o idee și mai năstrușnică și anume că limba moldovenească există, doar că, în prezent, ea se vorbește numai pe teritoriul Transnistriei (*Александр Цуркану*). Iar *Serghei Voinovski* vine cu alte detalii:

„Limba română nu există, întrucât ea este un dialect al limbii moldovenești. Pur și simplu atunci când în sec. al XIX-lea a fost creată România, în mod artificial – ca stat tampon, pentru ca expansiunea

rusească să nu se extindă în Balcani –, limbii moldovenești i-au dat denumirea de română, introducând în ea sute de cuvinte din limbile europene”²⁰ (*Сергей Войновски*).

Silvia Ciumac îi pune la punct pe moldoveniști, amintindu-le tuturor modul în care se configurează varietatea diatopică a limbii române în ansamblu. Referitor la limba vorbită în Republica Moldova, ea precizează că aceasta nu reprezintă nici măcar un dialect, ci doar un grai al limbii române, dialectele istorice fiind aromâna, megleno-româna, istro-româna și dacoromâna (*Silvia Ciumac*; subl. n. – E.B.).

II.6. Așadar, unii internați sunt conștienți de faptul că dezbateră colectivă *română vs „moldovenească”* are un substrat politic. Astfel, *French Coupon* consideră că „a delimita moldoveneasca de limba română constituie un demers politic, care are drept scop a demonstra că moldovenii și românii se deosebesc unii de alții, când, de fapt, ei sunt acelalși popor (*French Coupon*). La o concluzie similară ajunge și *Serghei Danilov* care scrie că „limba moldovenească (conform Constituției, limbă de stat în Republica Moldova) este denumirea politică a limbii române pe teritoriul Republicii Moldova” (*Serghei Danilov*; subl. n. - E.B.).

Alții sunt la curent și cu faptul că proiectul „edificării” limbii a fost parte componentă a unui proiect mult mai mare, cel al elaborării unei identități aparte, moldovenești, ca o alternativă la identitatea românească. Or, internautul *Secret Secret* își dă seama de acest lucru:

„Nu exista limba moldoveneasca. In Republica Moldova se vorbeste limba romana, iar nu un dialect. Doar că unele cuvinte (...) sunt influentate de limba rusa, deoarece de la 1812 pana la 1918 Republica Moldova a fost ocupata de rusi, rusi care au incercat sa distruga elementele limbii romane, rusificand cu forta, facand si alte rahaturi la care numai ei se pricep” (*Secret Secret*).

Aspecte concludente sunt surprinse și de către *Observer* de la Chișinău care explică, în rusă, colegilor forumiști în ce ar consta, de fapt, chintesența problemei:

„Într-adevăr, la noi în Moldova există problema autoidentificării moldovenilor. Din cauza izolării îndelungate de spațiul românesc, mulți nu se identifică cu limba și cultura română, considerând că ar vorbi o

---

²⁰ Firește, aproape toate comentariile sunt scrise în limba rusă. Ne asumăm traducerea în română, iar pentru confruntare a se vedea rubrica *Comentarii* de sub videoclipul lui Arsenii Klinicev. Cf. <https://www.youtube.com/watch?v=6EYgH3Yb2sA> (accesat: 30.05.2022).

altă limbă – moldoveneasca – și că moldovenii ar reprezenta o altă națiune” (*observer*).

Un alt utilizator, la o distanță de doi ani, vorbind de data aceasta în română cu un alt coleg de navigare, vine să completeze:

„Îți dai seama cât de strașnic a fost închisă granița de pe Prut și cât de puternică a fost propaganda, dacă a reușit parțial această izolare? Ungurii nu au reușit să-i înstrăineze pe românii transilvăneni nici după 1000 de ani...”²¹ (*Ion Brad*).

Din când în când, apar și reprezentanți ai unei categorii de internați care, deși se declară moldoveni, ei recunosc, totuși, că limba lor maternă este româna. Astfel, *Cristian Bejenari* declară: „Eu sunt moldovean, vorbesc limba română cu graiul moldovenesc” (*Cristian Bejenari*). *Yurok Boss* mărturisește și el că este moldovean, iar limba pe care o vorbește este româna (*Yurok Boss*). Doar că *Margarita Toma* îi contrazice vehement, reproșându-le că nu poate fi vorba de limba română, dacă România s-a format în anul 1859. Ea e de părerea că toți cetățenii Republicii Moldova ar trebui să se declare vorbitori de limba „moldovenească”, deoarece Moldova ar avea o istorie milenară, mult mai veche și mai bogată decât a României, care, ca formație statală, e relativ tânără (*margarita toma*). Un internaut pe nume *QPRSH*, care cunoaște foarte bine situația lingvistică din stanga Prutului, îi face o observație binevenită:

„[D]epinde ce aveți în vedere atunci când spuneți ‘moldoveni’, deoarece între moldovenii autohtoni și români nu există nicio contradicție. Există însă o parte din cetățenii Rep. Moldova care vorbesc doar rusa, având rădăcini slave. Aceștia, în majoritate, afirmă, cu spumă la gură, că sunt moldoveni și că ei vorbesc limba ‘moldovenească’, însă, în realitate, vorbesc doar limba rusă” (*QPRSH*).

Drept dovadă, asistând la întreaga dezbatere pe tema limbii, *Scaryma N.* ajunge la o concluzie de ansamblu în care își exprimă propria convingere în felul următor:

„[N]umai oamenii ‘zombați’, adică cei care și-au pierdut identitatea, cei care au creierul spălat și pot fi ușor manipulați se pot certa între ei pe tema limbii lor materne. Oamenii normali știu că e bine să o cunoască și să vorbească și alte limbi, pe lângă limba lor de stat. Altfel spus, ar fi bine

²¹ O observație similară făcea și Onisifor Ghibu, cu 100 de ani în urmă, constatând că ceea ce n-au reușit să facă ungurii în Ardeal în 1000 de ani, au reușit să facă rușii în Basarabia în 106 ani: să șteargă conștiința națională a basarabenilor (cf. Bojoga 2019a: 51-68).

ca și cei care se autodenumesc moldoveni (ca fiind opuși românilor) să fie, întâi de toate, oameni și să se comporte în mod adecvat și, mai ales, să învețe limba noastră” (*ScarymaN*).

III. „MOLDOVENEASCA” E O PARODIE LA ADRESA LIMBII ROMÂNE

III.1. Replici scurte și reacții spontane, dialoguri laconice sau mai ample, convorbiri constructive sau polemici vehemente – toate aceste modalități de a interacționa online ne întâmpină în *Comentariile* la videoclipul *Limba română: Imediat vă explic!* Unii utilizatori își etalează cunoștințele de istorie, alții pe cele referitoare la limba română, iar alții pur și simplu participă la discuție ca să afle ceva nou, ca să învețe. Moldoveniștii²² însă speculează cu date istorice și cu epoci diferite, trecând cu vederea contextul istoric și ignorând surse documentare de referință. Ignoranța sau rea-voința lor duce la discordie și la conflict. Bine instalați în mentalitatea moldovenistă, ei inventează pe loc argumente și evenimente care niciodată n-au avut loc sau vorbesc în numele tuturor cetățenilor Republicii Moldova. *Andrei Victorovici*, un reprezentant al acestora, scrie:

„Noi ne-am socotit dintotdeauna moldoveni. Unii istorici consideră că numele Moldova a fost dat Principatului Moldova din cauza locuitorilor care așa își ziceau: moldoveni. În plus, moldovenii sunt un popor amestecat. Iar românii ne-au trădat de multe ori. Noi chiar am luptat împotriva lor” (*Andrei Victorovici*).

Schimbând câteva replici cu *La-Rain*, *Andrei Victorovici* îi mărturisește acestuia: „Îți imaginezi, acum 30 de ani, în școli se preda limba moldovenească!”. Nostalgic după perioada sovietică, el nu acceptă schimbările survenite în 1989. Pedalând pe laitmotivul protocronist, nu este în stare să răspundă la întrebarea lui *Alex Dixon*: „Cum se numea limba noastră până la întemeierea principatului Moldova?”. Nemaiavând alte argumente, el repetă una și bună: până în anul 1858 (probabil ar fi

---

²² Moldoveniștii sunt persoanele care susțin ideologia „moldovenismului” ca fiind opus românismului. Octavian Țicu consideră că „Moldovenismul sovietic a fost o politică de stat în RASSM, RSSM și URSS, care a avut ca idee fixă cultivarea unei distinctivități politice, etnice, istorice, culturale și lingvistice între populația românească a RSS Moldovenească și cea din restul României, lucru realizat metodic începând cu 1924, apoi 1940 și ulterior din 1944 până în 1989” (Țicu 2012).

vrut să spună 1859) nu exista nici măcar cuvântul România²³. *Alex Dixon* îi amintește că în România locuiesc în jur de 6 mln de moldoveni care consideră că aparțin națiunii române. În timp ce în Republica Moldova, sunt doar 700 mii de moldoveni cu cetățenie română.

Max F reia ideea protocronismului și îi invită pe colegii săi de Internet să deschidă Marea enciclopedie britanică în care vor găsi hărți geopolitice din sec. XIV–XV, cu indicarea granițelor Principatului Moldova, format în 1346 (sic!). Ideea pe care vrea să o strecoare e că „România a apărut pe hărțile lumii doar la 1859, odată cu unirea principatelor, pe când principatul Moldova exista deja cu mult timp înainte. O diferență de 513 ani e destul de mare” (*Max F*). *Artew100* continuă ideea, adăugând că, în prezent, Republica Moldova are propria sa identitate pe care și-a dobândit-o treptat, prin raportare la Rusia și la cultura rusă (*Artew100*).

Foarte bine informat și documentat, *Alex Dixon*, consideră că toată această dezbatere referitoare la limbă are un substrat politic. Propaganda rusească le-a impregnat mintea unor conaționali cu specificul local, moldovenesc. În acest context, polemizând cu unii dintre moldoveniști, el încearcă să-i convingă că viziunea lor asupra identității românești este una destul de restrictivă. Internautei *Margarita Toma*, care îi ofensează pe cei care se consideră români, îi atrage atenția că ea scrie doar aberații. Un alt internaut, *La-Rain*, o întreabă dacă a absolvit școala medie, deoarece în Republica Moldova deja de peste 30 de ani în școli se predă limba română (*La-Rain*). În ajutor îi vine *Yurok Boss* care îi recomandă și el *Margaritei Toma* să învețe istoria adevărată. Până atunci, ar putea ieși în stradă ca să protesteze în vederea revendicării teritoriilor pierdute prin pactul Ribentrop-Molotov din 1939–1940. Opacă la tot ce-i spun colegii de navigare pe Internet, imună la orice argument științific, *Margarita Toma* insistă în propriile-i aberații. Replicile ei, deplasate și răutăcioase – ca și când ar fi scoase din manualele de comunism științific prost scrise –, nu respectă logica elementară și nici regulile gramaticale în română, pe care o ortografiază cu litere chirilice. *Yurok Boss* o numește „zombi din Transnistria” și „mancurtă travestită în internaut”.

La Jack, un internaut ager la minte, vine cu propria sa circumscriere, în rusă, a limbii „moldoveniști”:

---

²³ E o lipsă crasă de informare sau o dorință de ocultare a acestor aspecte din partea acestor internauți, dat fiind că un capitol întreg al volumului deja citat al lui Vasile Arvinte, se numește *Procesul lingvistic de creare a denumirii România*. Sau poate faptul că doar în limba română s-a păstrat lat. *romanus* nu le convine unor internauți moldoveniști (cf. Arvinte 2008: 125–190).

„Nu există niciun fel de limbă ‘moldovenească’, aceasta e doar o parodie la adresa limbii române. Pentru a avea dreptul legitim de a se numi limbă, e nevoie ca cel puțin jumătate din dicționar (adică, din cuvinte) să fie diferită (...) să existe deosebiri de ordin gramatical etc. Or, în actele oficiale sau în școlile din Rep. Moldova, în compunerile pe care le scriu elevii, se folosește aceeași limbă ca și în România. În acest caz, ce atitudine ar trebui să avem față de limba ‘moldovenească’? Nu vreau să arunc cu pietre în ograda nimănui, dar cei mai înverșunați susținători ai limbii ‘moldovenești’ sunt socialiștii care au militat mereu pentru relații strânse cu Federația Rusă (...) Printre altele, în această parodie la limba română, se folosesc în mod intenționat cuvinte rusești amestecate cu cele românești” (*La Jack*).

Iar *Последний канал* remarcă faptul că dintre cei 56% din cetățenii Republicii Moldova – conform statisticilor oficiale – care declară că vorbesc limba „moldovenească”, iar nu româna, cei mai mulți nu cunosc nici o limbă, nici alta, deoarece sunt rusofoni (vorbitori de rusă), cărora propaganda sovietică și cea rusească le-a băgat asta în cap. Prin urmare, părerea lor nu e deloc concludentă, întrucât e angajată din punct de vedere politic” (*Последний канал*).

Un internaut pe nume *Иван Иванов* scria, cu un an în urmă că, în general, situația cu *româna vs moldoveneasca* e destul de curioasă:

„Eu însumi sunt pe trei sferturi român și un sfert ucrainean și pot spune că am crescut în mediul românilor ucraineni. Prin urmare, în mintea mea, toate cuvintele lor, frazele lor, graiul, imixtiunea cuvintelor rusești, muzica, numele lor etc. se relaționează cu brandul ‘român’ și ‘limba română’. Ca să aflu acum că există oameni care vorbesc absolut la fel și totul e la fel ca la românii din Ucraina, doar că ei nu se consideră români, nu consideră că ar vorbi românește și, în general nu-i iubesc pe români. E de-a dreptul ciudat!” (*Иван Иванов*).

III.2. Unii dintre navigatorii online, dotați cu spirit critic și cu multă perspicacitate, își dau seama că situația limbii române din stânga Prutului, luată în ansamblu, este destul de complicată. Cel puțin aceasta e concluzia care se desprinde după ce parcurgi multe comentarii. Astfel, adoptând ipostaza de observator, *Bogdan Grekin* constată că „în comentarii avem de-a face cu două universuri paralele, în funcție de solidarizarea fiecărui internaut cu unul dintre cele două discursuri identitare: cel românesc sau cel moldovenesc” (*Богдан Грекин*).

Iar *Ilia Salaur* atrage atenția asupra faptului că „în Constituție se spune că noi vorbim limba moldovenească, iar în școlile din Rep. Moldova se învăță româna” (*Ilia Salaur*). *Alexei Tirdea* îi amintește lui *Ilia Salaur* că din 5 dec. 2013, prin decizia Curții Constituționale a Republicii

Moldova, limba oficială este româna, deoarece Declarația de independență prevalează asupra Constituției (*Alexei Tirdea*).

Un internaut pe nume *Alexander Oleynik* scrie în rusă că, în general, e interesant să urmărești acest video, dar, mai ales, să citești discuțiile pe care le-a generat. În mod deosebit, i-au plăcut comentariile internautilor care se implică cu toată seriozitatea în dezbaterea problemei limbii de stat din Rep. Moldova (*Alexander Oleynik*). Un altul, *Ustin*, consideră că

„[n]u e rău că se discută pe tema limbii, doar că politica e de prisos în astfel de dezbateri. În caz contrar, ar trebui să deconstruim întreaga problematică și să vorbim de rolul Rusiei în acest conflict și, în general, în procesul de rusificare a basarabenilor” (*Устин*).

După o înjurătură tipic rusească, internautul *Mudryi Elif* trage concluzia: „[C]ât de complicată e situația lingvistică la voi” (*Мудрый эльф*). *Alex Dion* preia ideea și îi răspunde prompt că „propaganda rusească, dusă timp de 200 de ani, a complicat lucrurile în mod intenționat, astfel încât să-i îndepărteze pe basarabeni de la națiunea română și să nu-i permită Basarabiei (astăzi Republica Moldova) să se unească cu patria mamă (*Alex Dixon*). *Mia Niazova* trage o concluzie valabilă și pentru alte etnii din fosta U.R.S.S.: „[P]olitica rusească a aspirat mereu să distrugă înrudirea și prietenia între popoarele noastre (...). Dar noi, slavă Domnului, am renăscut și vom renaște din cenușa de fiecare dată” (*Мая Ниязова*).

III.3. În *Comentarii* se discută nu doar despre situația alambicată a limbii române din Republica Moldova, ci și despre limbile altor etnii din U.R.S.S. Întrucât internații interacționează preponderent în limba rusă, treptat se implică și navigatori din fostele republici unionale ale Uniunii Sovietice. Astfel, *Feruz Usmanov*, un internaut uzbek, vine cu o viziune din exterior, nefiind implicat emoțional în problema cu pricina. Sugerând că, în cadrul unei polemici, e necesar să combatem raționamentele altora prin argumente temeinice și să evităm ofensarea reciprocă, el afirmă că își dă seama de importanța dezbaterii *limbă română vs moldovenească* pentru cetățenii din Republica Moldova. Referindu-se la anul crucial 1989, când limba „moldovenească” a trecut la alfabetul latin, el compară situația ei cu cea a limbilor turcice din fosta U.R.S.S. *Feruz Usmanov* scrie că autorităților sovietice le era frică de separatism, de ideile panturcești de unificare a acestor popoare sub tutela Turciei:

„Așa se explică de ce au fost obligate etniile respective să adopte scrierea turcească, pe baza alfabetului latin (după ce, inițial, abandonaseră scrierea arabă în favoarea celei latine), ca în final să li se impună alfabetul chirilic. De fapt, popoarele musulmane trebuiau îndepărtate de lumea islamică și, în general, de trecutul lor. În cazul Rep. Moldova, s-a manifestat tendința de a lua o parte din teritoriu de la România și de a inhiba orice sentiment de unitate națională între români și moldoveni” (*Feruz Usmanov*).

În continuare, internații aduc în discuție politica lingvistică din timpul Uniunii Sovietice, când doar rusa era cea privilegiată și impusă peste tot – ca limbă de comunicare interetnică –, iar restul limbilor aveau statut de limbi marginale, fiind cu totul scoase din spațiul public. Astfel, *Hilal Asadov* scrie că

„politica de asimilare a popoarelor în Uniunea Sovietică consta în câteva etape: mai întâi, era schimbată denumirea limbii – de exemplu, româna era transformată în moldovenească, turca în tătară, farsi/ persana în tadgică etc. Apoi, prin diverse metode, erau introduse foarte multe cuvinte rusești. La scurt timp, în republici limba națională devenea o limbă de categoria a doua, mai ales că se schimba și alfabetul. În consecință, după ce trecea o generație de vorbitori nativi, respectiva limbă națională devenea aproape ca și o limbă străină. În final, autohtonii erau nevoiți să opteze ‘benevol’ pentru limba rusă. Or, din fericiire, destrămarea U.R.S.S. a oprit acest proces nociv” (*Hilal Asadov*).

În felul acesta, pornind de la cazul limbii române din Republica Moldova, internați din republicile asiatice aduc, fiecare, pe rând, în discuție situația limbii lor materne. *GenyoSevdaliya* e interesată de identitatea limbii tătare. *Hilal Asadov* le amintește internaților că uzbeka, tătara, kazaha și azera sunt dialecte, nucleul constituindu-l limba turcă (*Hilal Asadov*). *Abu Dudjana* scrie că, dacă a înțeles bine, atunci româna și moldoveneasca sunt două denumiri pentru o singură limbă, așa cum persana și tadgica sunt în esență aceeași limbă (*Abu Dudjana*). *Haseo596*, un internaut versat în toate aceste limbi, precizează că între persană și tadgică există mult mai multe deosebiri decât între moldovenească și română (*Haseo596*). Solidari între ei, internații din fostele republici sovietice sunt perfect conștienți de efectele devastatoare ale politicii lingvistice din timpul U.R.S.S., ale cărei consecințe sunt sesizabile și astăzi.

În acest context, internații au omis un aspect important: fenomenul bilingvismului din perioada sovietică, fără de care situația lingvistică nu poate fi înțeleasă. Referindu-se la *bilingvismul armonios*, Eugeniu Coșeriu arată că aceasta a fost doctrina lingvistică oficială a

Uniunii Sovietice. Or, asta însemna că toată lumea trebuia să știe limba imperiului, adică rusește, și, în afară de asta, să fie și bilingvi. „(...) [R]usofonii din toate regiunile ocupate cu populație majoritară nerusă înțelegeau că nu trebuie să învețe ei limba locală, deci adoptau o atitudine colonialistă, curentă și în alte cazuri, fiindcă ei vorbeau deja limba imperiului, limba generală a comunismului”.

De fapt, bilingvi trebuiau să fie numai localnicii, adică cei care erau majoritari în fiecare regiune, în fiecare republică:

„Niciodată rusofonii nu s-au gândit că și ei, locuind în aceste regiuni, ar trebui să fie bilingvi. Și rezultatul a fost că foarte mulți rusofoni, veniți de mult sau veniți de curând, pur și simplu n-au învățat, de exemplu, limba română și nici alte limbi din alte țări ocupate” (Coșeriu 2012: 11).

Cunoscând situația lingvistică din fost U.R.S.S., E. Coșeriu afirmă că, din punct de vedere lingvistic, au reușit să-și promoveze și limba proprie, alături de rusă, doar câteva republici: „[A]u rezistat admirabil Georgia și Armenia; au rezistat, de asemenea, Țările Baltice, care și-au păstrat limba, deși acolo imigrația rusească a fost mai numeroasă decât în Republica Moldova”. În comparație cu toate aceste limbi, cazul/ situația limbii române de la Chișinău a fost mult mai grav(ă):

„Aceasta pentru că acolo s-a afirmat numai doctrina absurdă a ‘bilingvismului armonios’, pe când în Republica Moldova s-a făcut și altceva: s-a pretins că această limbă nu e aceeași cu limba română. (...) Acest lucru s-a întâmplat numai în două țări: în Republica Moldova și în Tadjikistan. S-a creat, așadar, o fantomă în lingvistică: s-a pretins că e o altă limbă și o altă cultură, iar această cultură începe cu regimul sovietic. (...) în cele două țări amintite s-a pretins să se construiască o limbă locală, alta decât româna sau persana” (Coșeriu 2012: 12).

În acest context, *Vladimir Șcirov*, un utilizator rus, recunoaște că inventarea limbii „moldovenești”, ca fiind diferită de limba română,

„a fost o întreprindere agresivă, în stilul ‘fratelui mai mare’. Limba moldovenească, sub egida limbii ruse, ca limbă de comunicare interetnică în URSS, a degradat în perioada sovietică. Dar, totuși, nu într-atât de mult încât să devină o altă limbă, diferită de româna din România, care acolo a avut condiții firești de dezvoltare” (*Владимир Щипров*).

Ivan Crețu continuă discuția, precizând pentru colegii internați din alte zone ale fostului Imperiu Sovietic, că dovada cea mai palpabilă a identității limbii române de la Chișinău cu cea din România o constituie

faptul că „în Moldova din dreapta Prutului se vorbește același dialect ca și în stânga Prutului²⁴.

III.5. În ceea ce privește varietatea diatopică a limbii române, nu toți internații au cunoștințe solide, necunoscând diferențele dintre grai și dialect. În consecință, aceste aspecte le rămân străine celor mai mulți utilizatori. Cu toate acestea, unii dintre ei se documentează în Wikipedia și reproduc definiții disponibile în Internet. Astfel, în timp ce *Sim D* consideră că limba română – adică, dacoromâna – nu are dialecte, ci doar câteva graiuri, colegul său *Wallachia* face confuzie între cei doi termeni:

„[D]ialectul este o variantă teritorială a unei limbi, cuprinzând adesea mai multe graiuri (...). Acesta este doar dialectul moldovenesc, limba romana mai contine si dialectul muntenesc precum si pe cel transilvanean. Acestea doua, la randul lor, cuprind si ele mai multe graiuri pe care nu ma apuc acum sa ti le enumer fiindca le poti afla si singur daca te apuci de citit macar la un nivel superficial” (*Wallachia*).

Interlocutorul său însă încearcă să-l convingă cu argumente științifice că, în cazul limbii „moldovenești”, avem de-a face cu un grai, nu cu un dialect al limbii române:

„Moldoveneasca este cel mult un grai. Atata timp cat un moldovean se intelege perfect cu munteanul si transilvaneanul, nu avem dialecte. Un dialect inseamna vocabular, reguli gramaticale si pronuntie diferite, iar limba vorbita pe teritoriul Romaniei are aceleasi reguli gramaticale, aceeasi pronuntie si acelasi vocabular, cu exceptia unor regionalisme” (*Sim D*).

Fiind străin de problematica discutată, *Wallachia* confundă lucrurile, scriind că teoria care spune ca romana, meglenoromana si istroromana sunt dialecte ale limbii romane „ar ține de propaganda migrationista maghiara (sic!)”:

„Ei incearca sa zica ca sunt toate dialecte ale limbii romane ca sa justifice ca, vai, noi venim, de fapt, din Albania sau de oriunde altundeva, numai din Transilvania nu. Acelea sunt limbi separate ce fac parte din

---

²⁴ Confuzia pe care o face Arsenii Klinicev – autorul clipului care este realizat impecabil – între dialect și grai se perpetuează și în comentarii. Totuși, câțiva internați cunosc deosebirea dintre grai și dialect: Andrei Bantiuc Крутое видео, рад что нечего не пропустил. Только одно но, в румынском языке не существуют диалектов. Но в остальном мне понравилось!!! Желаю удачи/Numai noroc în viitor!

subfamilia limbilor romanice balcanice a limbilor romanice de est” (*Wallachia*).

Delicat, *Sim D* îi explică utilizatorului pe nume *Wallachia* că, indiferent de definiția pe care acesta o invocă și de sursa bibliografică citată, spre deosebire de grai, „dialectul este o limba în sine, cum e occitana sau corsicana, care sunt total diferite de limba franceza”.

De fapt, pe necunoașterea vorbitorilor s-au bazat și liderii politici din U.R.S.S. atunci când au elaborat limba „moldovenească”. Responsabilii de planificarea lingvistică din perioada sovietică, după cum demonstrează Eugeniu Coșeriu, și-au fundamentat întreaga demonstrație pe o ecuație falsă: ei au comparat graiul moldovenesc, arhaic, plin de rusisme, cu limba română literară²⁵. Or, graiul basarabean nu constituie o unitate lingvistică autonomă la nivel genealogic, nici tipologic și nici areal:

„Din punct de vedere areal, graiul basarabean e cuprins în aria dacoromână, prezentând aceleași trăsături caracteristice, inclusiv influența maghiară și constituirea limbii comune (la a cărei dezvoltare și fixare a contribuit, încă sub regimul țarist, și o seamă de scriitori și învățați din Basarabia), și, în pofida influențelor străine, n-a fost atrasă în altă arie sau subarie lingvistică. Rusificarea sistematică (mult mai intensă sub comunism decât sub țarism) a eșuat, în fond, în ceea ce privește limba ca atare” (Coșeriu 2005: 120-121).

Examinând hărțile sintetice din ALRM, Eugeniu Coșeriu atrage atenția că, din punct de vedere științific, este incorect ca graiurile populare din Basarabia și limba cultă din dreapta Prutului să fie situate la același nivel. Or, tocmai cu privire la aceste graiuri s-a afirmat existența unei limbi „moldovenești” autonome:

„Genealogia limbilor și a dialectelor nu se stabilește pe baza formelor lor culte, comune sau literare, care sunt un produs ulterior al unităților genealogice. În acest sens, e cel puțin ciudat că stagnarea și împilarea limbii române ('moldovenești') în Basarabia în timpul regimului țarist și dezvoltarea liberă și organică a aceleiași limbi în dreapta Prutului se

²⁵ Profesorul Mircea Borcilă, cel mai bun exeget al operei lui Eugeniu Coșeriu, schița, recent, „coordonatele definitorii” ale deceniului „întoarcerii acasă” de după aprilie 1992, a lingvistului de la Tübingen, în urma fructuoaselor întâlniri cu intelectualii români din numeroase centre universitare ale țării (Cluj-Napoca, Iași, Constanța, București, Timișoara, Sibiu, Suceava ș.a.) și ale „patriei [sale] mici” (Chișinău, Bălți) (Borcilă 2019: 33). Or, valorificând acest prețios corpus de conferințe, interviuri și mărturisiri, putem reconstitui concepția sa asupra așa-zisei limbi moldovenești, care este și cea mai cuprinzătoare caracterizare a acesteia oferită până în prezent (cf. Bojoga 2017).

prezintă ca argumente pentru a susține că ar fi devenit două limbi diferite. Aceste argumente implică cel puțin faptul că o limbă 'cultă' (comună și literară) exista deja în Basarabia la data anexării acestei părți a Moldovei la Imperiul rus" (*ibidem*:123).

Pe de altă parte, în lingvistica românească, „moldovenesc, cu privire la limbă, se aplică numai unui grai (în cadrul dialectului dacoromân), a cărui arie nu coincide cu Moldova (deși cuprinde o mare parte din ea), iar *limba* 'moldovenească', fiind identică cu limba română, nu poate fi echivalată cu acest grai și nu trebuie confundată cu el" (Coșeriu 2004: 182).

III.6. Derutați de atâtea informații contradictorii furnizate de moldoveniști, internații ruși nu mai înțeleg care e adevărul. *Valta* întreba recent ce se întâmplă cu moldoveneasca și româna? Care din care a provenit? (*Valta*). Un altul întreba direct în ce constă deosebirea dintre moldovenească și română? (*principe*). *Justas Alex* răspunde clar și la obiect:

„Pe scurt, deosebirea este aproximativ aceeași ca și între limba rusă simplă, vorbită la țară, și limba rusă literară. Adică, este vorba de una și aceeași limbă, doar că moldoveneasca literară, elevată, culturală este tocmai limba română pe care o vorbesc românii, iar moldoveneasca simplistă, pocită, mutilată este ceea ce cretinii încearcă să denumească 'limbă moldovenească'. Rădăcinile acestei deosebiri se află în anii 20 ai sec. trecut, când bolșevicii au creat R.A.S.S. Moldovenească, au exterminat inteligența locală și au impus anumite reguli gramaticale care au mutilat limba, în scopul separării de poporul român, pentru a dezrădăcina dorința de reunificare. Or, nu le-a ieșit întocmai" (*Justas Alex*).

Nusia, o internaută din Republica Moldova, cu un spirit de observație foarte fin, observă că e o diferență mare între cei care vorbesc moldovenește și cei care vorbesc românește. Pentru a vorbi o română cultă, nu e suficient să te trezești într-o dimineață și să te autodenumești român, ci, e nevoie ca, cel puțin, să începi să vorbești limba literară la un nivel adecvat. Or, puțini moldoveni, din păcate, fac acest efort. Restul vorbesc în grai, cu cuvinte *uăi, fa, și*, de care români pur și simple rād în hohote" (*Nusia*).

Jeta Seman comentează că diferențele dintre română și moldovenească sunt similare cu diferențele dintre portugheza europeană și portugheza din Brazilia (*Jeta Seman*). *Margarita Toma* intervine pentru a-l combate vehement: „Limba moldovenească este mama, iar româna este fiica ei. Eu știu foarte bine limba moldovenească și știu și dialectul românesc unde sunt multe cuvinte din franceză, maghiară și din alte limbi”

(*margarita toma*). Un internaut rus, *Logik*, scrie: „Româna e o limbă foarte frumoasă, ca și Moldova în sine, care îmi place foarte mult” (*Logik*). *Margarita Toma* îi taie entuziasmul pe loc, derutându-l de-a dreptul prin replica ei stupidă: „[D]acă vă referiți la Moldova, la noi se vorbește moldoveneasca, care e melodiosă și liniștită. Dialectul românesc e aspru și tăios în pronunție”. Necunoscând situația lingvistică reală, *Logik* devine confuz. El ia în serios observația colegei sale de navigare, ca și când ar fi o autoritate în materie. Adăugând că el a crezut că limbile sunt aceleași, acum reiese că de fapt se referea la moldovenească.

O altă internaută, *Sofia*, adaugă că „[î]n realitate, moldoveneasca nu există. E adevărat că, uneori, ea, totuși, iese la suprafață, mai ales la sate, unde se vorbește un amestec între rusă și română” (*Sofia*). *Octav Banar* precizează că o astfel de confuzie poate fi explicată doar din punct de vedere politic. Altfel spus, limba „moldovenească” e o consecință a politicii promovate de către reprezentanții ideologiei se stânga în republicile postsovietice (*Oktav Banar*).

Slava Navosta face abstracție de replicile răutăcioase ale *Margaritei Toma*, scriind: „În orice caz, româna sună uimitor de frumos! Probabil e cea mai plăcută la auz dintre limbile romanice!” (В любом случае, румынский звучит потрясающе красиво! Наверно, самый благозвучный из романских языков!) (*Slava Navosta*).

Apreciind videoclipul lui *Arsenii Klinicev*, *MultiSlepoi* nu înțelege care e deosebirea dintre română și moldovenească. El a crezut că e una și aceeași limbă, pe când din comentariile unor internauți reiese că nu e așa (*MultiSlepoi*). *The Finch* îi răspunde lui *MultiSlepoi* că e una și aceeași limbă, dar pentru că Moldova a fost vreme îndelungată în componența Uniunii Sovietice, între timp, limba s-a degradat, iar accentul a devenit mai grosolan, asemănător cu cel rusesc. Cu toate acestea, „românul și moldoveanul se pot înțelege ușor unul cu altul. E ca și când un rus din sec. XXI s-ar întâlni cu un rus din sec. al XIX-lea și ar intra în dialog. Firește că vor exista unele cuvinte de neînțeles, însă limba e aceeași” (*The Finch*).

Un alt internaut, *Trugbild*, adaugă: „Sunt graiuri diferite ale aceleiași limbi. Deosebirea ar fi ca și între germană și bavareză sau între graiul de la Petersburg și cel de la Krasnodar” (*Trugbild*). *Ionelus* oferă un răspuns și mai laconic: „În Moldova, susținători ai limbii moldovenești sunt rusofonii și Gastarbeiter-ii moldoveni, adică doar ocupanții și țărani” (*ionelus*).

Internauții de bună credință știu că limba română standard este comună tuturor zonelor în care aceasta este vorbită: „Indiferent unde se vorbește – în Ucraina sau Republica Moldova, în Ungaria, Serbia sau Bulgaria – peste tot e aceeași limbă, Română” (*Gheorghe Popescu*). De altfel,

și unii internați ruși își dau seama de acest lucru. Drept dovadă sunt comentariile lor, în rusă: Limba moldovenească? Să fim serioși, e română! (Молдавский язык? Это тот же румынский!) (Хекфи Вол), „Moldoveneasca și româna sunt aceeași limbă” („Молдавский и румынский - это один язык” (Сергей Лысяк), „Limba moldovenească nu există, există doar accentul moldovenesc!” (Gi Gi).

Nu lipsește nici doza de umor indispensabilă unor astfel de interacțiuni. Un internaut rus le dorește moldoveniștilor să le vină mîntea la cap și le sugerează că ar fi mai bine pentru ei dacă s-ar considera români decât moldoveni. În ceea ce privește moldoveneasca și româna, el crede că e una și aceeași limbă (Siratshi). Altul îl susține, adăugând că e timpul ca moldovenii și românii să se unească: „@Siratshi_ пора объединятся!!!!” (Artew100).

Golovaci Elena constata recent că *Limba română: Imediat vă explic!* e un videoclip foarte interesant: „[T]otul e explicat simplu și pe înțelesul tuturor”, doar că „zarva politică și harababură de nedescris din comentarii” te indispun și îți creează disconfort²⁶ (Головач Елена). *Mario Stoian* îl felicită pe autorul videoclipului pentru documentarea exhaustivă pe care a întreprins-o, adăugând că: „Limba noastră este o limba foarte frumoasă. Și dacă există fobia cu dialectul moldovenesc basarabean, limba română devine și mai frumoasă” (Mario Stoian).

Elleamo92 scrie că în piesa muzicală „Nu mă las de limba noastră”, interpretată de formația O-Zone, se spune că limba este româna: https://www.youtube.com/watch?v=yBKlpALH_Mw. Concluzia acestei internaute care s-a îndrăgostit de limba română, ascultând piesele interpretate de grupul O-Zone, este tranșantă: „Limba e română, fără alte discuții” (elleamo92).

Nu întâmplător, Octavian Racu îl avertiza de la bun început pe Arsenii Klinicev: „Ențiklop, cred că Dumneavoastră nu ați bănuțit ce război o să declanșați” (Octavian Racu).

ÎN LOC DE CONCLUZII

Un internaut, pe nume *djaba hadd* scria în comentariul său de acum doi ani, în rusă: „E amuzant să observi cum și aici moldovenii se ceartă cu românii din cauza limbii. Această contradicție va exista până

---

²⁶ *Ivan Rogojin* îi sugerează să nu se indispună, întrucât e un fenomen firesc: „Suntem în Internet, la secția Comentarii în care, de obicei, se discută în contradictoriu” (Иван Рогожин).

când va curge vin la Cricova²⁷, or, vinul acolo niciodată nu se va termina” (*джаба хадд*). E o constatare obiectivă, realistă și... tristă, întrucât orice dezbateră online, orice comentariu legat de limba și identitatea românilor din stânga Prutului generează implicare emoțională, energie irosită aiurea, resentimente reciproce, conflict. De fapt, internautul cunoaște foarte bine stuația și realitățile din Republica Moldova, prin moldoveni și români, avându-i în vedere pe cetățenii autohtoni care sunt divizați în două tabere antagoniste.

Cu alte cuvinte, acest internaut sugerează că controversa lingvistică și, implicit, identitară din stânga Prutului continuă, că ea nu se va termina niciodată. De altfel, confruntarea aprigă dintre susținătorii discursului moldovenist și adepții discursului românesc poate fi reperată în aparatul paratextual al oricărui video pe tema limbii sau a istoriei populației majoritare din Republica Moldova. De aceea, constatarea sa are un rol emblematic: surprinde problema endemică din Republica Moldova și anume, că după 30 de ani de independență, cetățenii săi, etnici români, au ajuns să fie divizați în două tabere ireconciliabile – vorbitori de română și de „moldovenească”—și, din aceste considerente, să se certe în spațiul online între ei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
BIBLIOGRAFIE. SURSE ELECTRONICE

Arvinte, Vasile (2008), *Român, românesc, România. Studiu filologic*. Ediția a III-a, Iași, Casa Editorială Demiurg.

Bojoga, Eugenia (2022), *Румынский язык: Сейчас объясню!* (*Limba română: Imediat vă explic*), în Angela Grădinaru (ed.), *Traducerea – act creativ: între știință și artă. In honorem Ludmila Zbanț*, Chișinău, CEP Universitatea de Stat a Moldovei, p. 36–60.

Bojoga, Eugenia (2021), *Parlons-nous roumain ou moldave?*, în Jörn Albrecht, Gunter Narr (eds.), *Geschichte der romanischen Länder und ihrer Sprachen Innerromanischer und deutsch-romanischer Sprachvergleich. Mit besonderer Berücksichtigung der Dacoromania. Festschrift für Rudolf Windisch*, Tübingen, Narr Francke Attempto Verlag, p. 21–43.

---

²⁷ Este vorba de celebrele beciuri de la Cricova care reprezintă un complex subteran unic, cunoscut pentru labirinturile sale imense și în special pentru vinurile sale (cf. [https://ro.wikipedia.org/wiki/Cricova_\(vin%C4%83rie\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Cricova_(vin%C4%83rie))).

Bojoga, Eugenia (2020), „*Limba moldovenească există pentru agramați*”, în „*Philologica Banatica. Societatea de Științe Filologice din România. Filiala Timișoara*”, nr. 2, p. 116–142.

Bojoga, Eugenia (2019), *O dezbateră lingvistică pe Internet*, în „*Viața românească*”, nr. 8, p. 53-62.

Bojoga, Eugenia (2015), *Limbă română sau „moldovenească”? O perspectivă sociolingvistică asupra controversei actuale din Republica Moldova*, în Ionuț Pomian, Nicolae Mocanu (eds.), *Înspre și dinspre Cluj. Contribuții lingvistice. Omagiu profesorului G. G. Neamțu la 70 de ani*, Cluj, Editura Scriptor și Argonaut, p. 107–123.

Bojoga, Eugenia (2013), *Limba română – „între paranteze”? Despre statutul actual al limbii române din Republica Moldova*, Chișinău, Editura ARC.

Borcilă, Mircea (2019), *Reflecții privind procesul de integrare a lui Eugeniu Coșeriu în știința și cultura română*, în Eugenia Bojoga, Oana Boc, Cornel Vilcu (eds.) *Școala coșeriană clujeană*, vol. II, p. 27–44.

Brâncuș, Grigore (2022), *Definirea substratului limbii române*, în „*Limba română*”, anul XXXII, nr. 3–4, p. 46–57.

Brâncuș, Grigore (1983), *Vocabularul autohton al limbii române*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.

Cetățean digital: https://ro.wikipedia.org/wiki/Cet%C4%83%C8%9Bbean_digital (accesat: 03.06.2022).

Coșeriu, Eugeniu (2013), *Moldovenismul nu se opune românismului, ci este o formă a lui...*, în „*Limba română*”, nr. 5–6, p. 9–13.

Coșeriu, Eugeniu (2005), *Latinitatea orientală*, în Eugeniu Coșeriu, *Limba română – limbă romanică*. Texte manuscrise editate de Nicolae Saramandu, București, Editura Academiei Române, p. 113–129.

Coșeriu Eugeniu (2004), *Unitatea limbii române – planuri și criterii*, în vol. Academia Română, *Unitatea limbii române cu privire specială la Basarabia și Bucovina*, București, Editura Academiei Române, p. 179–188.

Coseriu, Eugenio (1994), *Limba română în fața Occidentului. De la Genebrardus la Hervas. Contribuții la istoria cunoașterii limbii române în Europa occidentală*. Traducere de Andrei A. Avram, Cluj-Napoca, Editura Dacia.

Djuvara, Neagu (2013), *O scurtă istorie ilustrată a românilor*, București, Editura Humanitas.

Eco, Umberto (2014), *La società della rete e i media*. <https://www.youtube.com/watch?v=sG7e8hryvV0&t=115s> (accesat: 03. 06.2022).

Fruntașu, Iulian (2002), *O istorie etnopolitică a Basarabiei. 1812–2002*, Chișinău, Editura Cartier.

Ghibu, Onisifor (1996), *Trei ani pe frontul Basarabiei*, București, Editura Fundației Culturale Române.

<https://hromadske.ua/ru/posts/moldova-odyn-iazyk-dva-ymeny> (accesat: 03.06.2022).

Молдавский: один язык, два имени

Румынский язык: Сейчас объясню! <https://www.youtube.com/watch?v=6EYgH3Yb2sA> (accesat: 03.06.2022).

Томаşpol'skij, Valentin / Валентин Томашпольский (2018), *Романское языкознание в 2 ч. Часть 1. Учебное пособие для вузов*. Москва, Юрайт.

Trentini, Andrea, Biscuolo, Giovanni, Rossi, Andrea (2020), *Cittadinanza digitale e tecnocivismo. In un mondo digitale la Cittadinanza inizia dai bit*. Collana Copyleft Italia, Milano, Ledizioni.

Țîcu, Octavian (2012), *Despre „moldovenism” și diverse idei privind „Moldova Mare”* <https://timpul.md/articol/despre-moldovenism-si-diverse-idei-privind-moldova-mare-35809.html> (accesat: 03.06.2022).

Ungureanu, Elena (2014), *Dincolo de text: hypertextul*, Chişinău, Editura ARC.

THE ROMANIAN VS. “MOLDOVAN” LANGUAGE DEBATE IN THE RUSSIAN ONLINE SPACE

(Abstract)

In the present article, we refer to the online debate on the topic *Romanian vs. Moldovan language*, generated by the video *Румынский язык: Сейчас объясню!* (*Romanian language? I'll explain it now!*). Distributed on You Tube on April 20, 2018, the video has been viewed, meanwhile, by 693,530 users and accumulated 4,585 comments (as of May 30, 2022). From the innocent exchange of remarks, there has been a wide-ranging debate on the official language of the Republic of Moldova. Romanian vs. “Moldovan” dichotomy engages the spirits of navigators who, in the end, are grouped in fierce supporters of the Romanian language, on the one side, and its fierce opponents, on the other.

Key words: video *Romanian language: I'll explain it now!*, language debate, digital citizen, Moldovan language, Romanian language.